

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud v Bruntále rozhodl samosoudcem Mgr. Vladimírem Koutným ve věci

žalobce: [osobní údaje žalobce] zastoupený advokátem [údaje o zástupci]

proti

žalované: [osobní údaje žalované] zastoupená advokátem JUDr. [jméno] [příjmení],
Ph.D.
sídlem [adresa]

o neplatnost vydědění a určení, že je žalobce dědicem

takto:

- I. Žaloba ze dne [datum], kterou se žalobce domáhal určení, že důvody pro vydědění uvedené v listině ze dne [datum] nejsou dány, vydědění je neplatné a žalobce je dědicem zůstavitele [jméno] [příjmení], se zamítá.
- II. Žalobce je povinen zaplatit žalované náhradu nákladů řízení ve výši 9.538,20 Kč, a to do tří dnů po právní moci rozsudku k rukám právního zástupce žalované.

Odůvodnění:

1. Žalobou doručenou zdejšímu soudu dne [datum] se žalobce domáhal určení, že důvody pro vydědění uvedené v listině ze dne [datum] nejsou dány, vydědění je neplatné a žalobce je dědicem zůstavitele [jméno] [příjmení]. Žalobce svou žalobu odůvodnil tak, že žalobce je vnukem zůstavitele [jméno] [příjmení], [datum narození], zemřelého dne [datum], který zanechal vlastnoruční závět' ze dne [datum] a vlastnoruční listinu o vydědění ze dne [datum]. V dědickém řízení vedeném u Okresního soudu v Bruntále pod sp. zn. 22 D 1/2018 je jako s účastníkem dědického řízení jednáno pouze s žalovanou jako jedinou dědičkou, když se zůstavitelův syn a druhý vnuk podřídili závěti. Žalobce nenamítá neplatnost vlastnoručních dokumentů zůstavitele, kdy však namítá jejich

Shodu s prvopisem potvrzuje Blanka Maderová.

nepravdivost, a to z důvodů podrobně popsanych v žalobě (narušení rodinných vztahů žalobce a rodiny zůstavitele v důsledku tragické události, okolnosti k otázce zájmu žalobce o zůstavitele atd.).

2. Žalovaná se k žalobě vyjádřila svým podáním ze dne [datum], kdy navrhla zamítnutí žaloby, a to jednak z důvodu neexistence naléhavého právního zájmu žalobce na požadovaném určení, a dále z důvodu, že žalobce není dle hmotného práva dědicem, neboť zůstavitel zanechal pravou a platnou závěť, ve které za jedinou dědičku veškerého svého majetku určil žalovanou. Žalovaná k podpoře své argumentace k otázce platnosti podrobně specifikovala skutečnosti směřující k závěru, že žalovaný za života zůstavitele projevoval naprostý nezájem o zůstavitele, naplnil důvod vydědění ve smyslu ustanovení § 1646 odst. 1 písm. b) o. z., a dále že žalovaný neposkytoval zůstaviteli potřebnou pomoc v nouzi, naplnil důvod vydědění ve smyslu ustanovení § 1646 odst. 1 písm. b) o. z. Žalovaná ve svém vyjádření podrobně popisovala vztahy žalobce a rodiny zůstavitele.

3. V projednávané věci soud zejména posuzoval, zda jsou splněny předpoklady pro to, aby soud rozhodoval určovacím výrokem. Podle § 80 občanského soudního řádu určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není, se lze žalobou domáhat jen tehdy, je-li na tom naléhavý právní zájem. K tomu, aby se žalobce mohl domáhat určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není, vyžaduje zákon o existenci naléhavého právního zájmu. Má se tím na mysli naléhavý právní zájem žalobce (PrRo [číslo], s. 601, NS 2 Cdon 756/97). Požadavek naléhavého právního zájmu v procesním právu koresponduje s kategorií újmy účastníka jako legitimačního předpokladu k podání opravného prostředku. Určovací žaloba je - obdobně jako opravné prostředky - institutem ryze procesním; k tomu, aby mohla být projednána, se vyžaduje, aby žalobci hrozila konkrétní újma na jeho právech, resp. aby mu hrozilo uplatnění povinnosti ze strany žalovaného. Judikatura, byť požadavek naléhavého právního zájmu za procesní podmínku nepovažuje, vyjadřuje uvedenou myšlenku tím, že naléhavý právní zájem je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo právo nebo právní vztah, na kterém je žalobce účasten, ohroženo, popřípadě tam, kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým (důvody R 6/2003; srov. již R 17/72 a SoJ [číslo], NS 3 Cdon 1338/96). Naléhavý právní zájem proto nebude dán tam, kde právní postavení žalobce ohroženo není; tak tomu bude např. tehdy, jestliže existence právního poměru mezi účastníky není sporná (R 18/59). [příjmení] k existenci naléhavého právního zájmu žalobce vyžaduje vedle "aktuálního stavu objektivní právní nejistoty" rovněž splnění podmínky, že takový stav nelze jiným právním prostředkem odstranit ([příjmení], Žaloba, s. 63). Proto nebude mít žalobce naléhavý právní zájem na požadovaném určení zpravidla tam, kde lze žalovat na plnění ([spisová značka]; [spisová značka]; SoJ [číslo], [spisová značka]; dříve již Vážný [číslo]). Určovací žaloba totiž představuje jistý doplněk soudní ochrany; přichází na řadu v případech, kdy sice již objektivně došlo ke vzniku právní nejistoty, kdy ovšem ještě není možné žalovat na splnění povinnosti. V takto vymezených hranicích je třeba zkoumat žalobcův naléhavý právní zájem na požadovaném určení (k výjimkám viz sub V., bod [číslo]). Existenci naléhavého právního zájmu zkoumá soud z úřední povinnosti, tj. bez toho, že by žalovaný tento nedostatek namítal ([příjmení] [číslo]). Soud není ovšem povinen, aby ze všech možných hledisek pátral po tom, zda by právní zájem mohl být opodstatněn i jinak, než to učinil žalobce ([příjmení] [číslo]).

4. Rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 4392/2017 ze dne 30. 7. 2018 byly stanoveny tyto myšlenkové a právní postuláty: „Jak vyplývá z výše uvedeného, vztahuje se ustanovení § 1673 odst. 2 o. z., ve spojení s procesněprávním ustanovením § 170 z. ř. s., pouze na situace, kdy v pozůstalostním řízení vznikl spor o dědické právo. Vzhledem k tomu, že nepominutelný dědic (oproti dřívější právní úpravě v zákoně č. 40/1964 Sb., občanském zákoníku, účinném do 31. 12. 2013) již nemá právo na dědický podíl z pozůstalosti, nýbrž jen na peněžní částku rovnající se hodnotě jeho povinného dílu (srov. ustanovení § 1654 odst. 1 věta první o. z.), stává se, není-li mu dědický podíl zanechán zůstavitelem, pouhým věřitelem dědiců, tudíž mu nesvědčí dědické právo po zůstaviteli. Domáhají-li se žalobci jako nepominutelní dědici zůstavitele toliko svého povinného dílu tím, že zpochybňují důvodnost jejich vydědění ..., avšak současně uznávají platnost zůstavitelem téhož dne sepsané závěti, ve které ustanovil jediným dědicem

žalovaného 1), je nutné dovodit, že zde nevzniká spor o dědické právo, nýbrž pouze spor o nárok nepominutelných dědiců (žalobců) na povinný díl. Vzhledem k tomu, že procesní postavení nepominutelných dědiců je tak zajištěno samotným ustanovením § 113 z. ř. s., dospěl dovolací soud k závěru, že žalobci nemohou mít na jimi požadovaném určení účastenství (postavení) v pozůstalostním řízení po zůstaviteli naléhavý právní zájem a odvolací soud správně žalobu pro tento nedostatek zamítl. Na uvedeném závěru přitom nemůže ničeho změnit ani okolnost, že žalobci podali, žalobu na určení“ na základě nesprávného a (s ohledem na výše uvedené) právně neúčinného, odkazu“ pozůstalostního soudu (soudního komisaře). Uplatnili-li žalobci své právo na povinný díl v pozůstalostním řízení po zůstaviteli, stali se ve smyslu § 113 z. ř. s. účastníky (zákonem stanovených částí) pozůstalostního řízení, bez dalšího“.

5. V souladu s ustanovením § 80 občanského soudního řádu a judikaturou, v tomto případě s rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 4392/2017 ze dne 30. 7. 2018, pak dospěl soud k závěru, že žalobce se domáhá určení, že je účastníkem dědického řízení po zůstaviteli ... a v tomto případě není dán naléhavý právní zájem žalobce na požadovaném určení, neboť se žalobce jako nepominutelný dědic zůstavitele může (není-li jeho právo na povinný díl (jako v projednávané věci) uspokojen v rámci pozůstalostního řízení např. rozhodnutím nebo dohodou o vypořádání povinného dílu) ve smyslu ustanovení § 1654 odst. 1 o. z. domáhat žalobou vůči dědicům zůstavitele (žalované) plnění spočívajícího ve vyplacení povinného dílu v penězích.

6. V případě, že soud zamítá žalobu pro nedostatek naléhavého právního zájmu na požadovaném určení, je vyloučeno, aby se současně zabýval také věcí samou (viz. Občanský soudní řád – komentář – [obec], C. H. Beck, 2. vydání, 2017, s. 353 - 357). Soud tedy bez dalšího žalobu v celém rozsahu zamítl.

7. Na okraj svého rozhodnutí soud uvádí, že poskytl žalobci v rámci nařízeného jednání soudu dne [datum] poučení ve smyslu ustanovení § 118a o. s. ř., když dovedl nedostatečnost tvrzení žalobce, o existenci naléhavého právního zájmu žalobce na požadovaném určení. Žalobce i přes poučení soudu ve smyslu ustanovení § 118a o. s. ř. nesplnil svou povinnost tvrzení skutečností, jimiž by postavil najisto existenci naléhavého právního zájmu žalobce na požadovaném určení.

8. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 151 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., kdy žalovaná byla ve sporu zcela úspěšná.

9. Soud podle § 150 o. s. ř. shledal důvody hodné zvláštního zřetele, pro které žalované náhradu nákladů řízení zcela nepřiznal, o čemž soud účastníky před svým rozhodnutím v rámci jednání soudu dne [datum] informoval a dal účastníkům procesní prostor k jejich vyjádření ve smyslu právních závěrů usnesení NS ČR sp. zn. 32 Cdo 1210/2017 ze dne 9. 8. 2017. Důvody hodné zvláštního zřetele pak soud spatřuje v okolnostech daného případu, kdy žalobce se domáhal určení, že důvody pro vydědění uvedené v listině ze dne [datum] nejsou dány, vydědění je neplatné a žalobce je dědicem zůstavitele v návaznosti na výzvu soudního komisaře usnesením Okresního soudu v Bruntále ze dne 20. 8. 2018, č. j. 22 D 1/2018-269. Soud také reflektoval skutečnost, že rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 4392/2017 ze dne 30. 7. 2018, jehož myšlenkovým postulátům podřídil soud své rozhodnutí, byl ke dni výzvy soudního komisaře ze dne [datum] i k okamžiku podání žaloby žalobcem – právním laikem dne [datum] rozhodnutím novým a zásadně měnícím dosavadní právní praxi. Soud také zohlednil, že nepřiznání náhrady nákladů řízení žalobkyni za úkon právní služby související s podáním vyjádření ve věci samé dne [datum], nevznikne žalobkyni taková majetková újma, aby byly ohroženy její majetkové poměry.

10. Náklady řízení související s účastí právního zástupce žalované na jednání soudu dne [datum] jsou tvořeny odměnou advokáta žalované podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) ve spojení s ustanovením § 7 bod 5. vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve spojení s ustanovením § 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 2.500 Kč za jeden úkon právní služby, učiněny byly dva úkony, a to převzetí věci, účast u jednání soudu dne [datum], dále dva režijní paušály po 300 Kč podle ustanovení § 13 vyhlášky č. 177/1996 Sb. Dále náklady řízení žalované jsou tvořeny 8 půlhodinami po 100 Kč za

ztrátu času právního zástupce žalované cestou z [obec] do [obec] a zpět k jednání soudu dne [datum] dle § 14 téže vyhlášky (jedna cesta: [obec], [ulice a číslo] – [obec], [ulice a číslo], trvá 1 hodinu a 55 minut při vzdálenosti 122,2 km dle info [webová adresa]). Náhrada právního zástupce žalované za použití silničního motorového vozidla podle § 157 zákona č. 262/2006 Sb. za použití motorového vozidla [značka automobilu], [registrační značka] činí při průměrné spotřebě dle předloženého technického průkazu 6,4 l na 100 km benzínu Natural v ceně 33,10 Kč a sazby základní náhrady za 1 km ve výši 4,10 Kč podle § 157 odst. 4 písm. b) zákona č. 262/2006 Sb. a ujetí 244,4 km z [obec] do [obec] a zpět k jednání soudu dne [datum] částku 1.520 Kč. Právnímu zástupci žalované dále přísluší náhrada 21 % DPH podle ustanovení § 137 o. s. ř. ve výši 1.663,20 Kč Náklady řízení ve výši 9.538,20 Kč jsou podle ustanovení § 149 odst. 1 o. s. ř. splatné k rukám právního zástupce žalované.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je možno podat odvolání, a to ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho doručení, písemně, ve dvojím vyhotovení ke Krajskému soudu v Ostravě prostřednictvím soudu podepsaného.

Nesplní-li povinný dobrovolně to, co mu toto rozhodnutí ukládá, může se oprávněný domáhat podaným návrhem u soudu výkonu tohoto rozhodnutí.

Bruntál 11. března 2019

Mgr. Vladimír Koutný v. r.
samosoudce